

**လွှတ်တော်အမတ်များကအရှေ့တောင်အာရှတွင်ဒီမိုကရေစီနှင့်လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ
ခြိမ်းခြောက်မှုများကိုတိုက်ဖျက်ရန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်တောင်းဆို**

ဒီလီ၊ တီမောလက်စ်၊ ဩဂုတ်လ ၃ ရက်၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အနာဂတ်မှာ အရှေ့တောင်အာရှတွင် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရကြောင်းနှင့် ဒေသတွင်းလွှတ်တော်အမတ်များနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အတူလက်တွဲ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ယမန်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းကိုယ်စားလှယ် ရာပေါင်းများစွာနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဥပဒေပြု လွှတ်တော် အမတ်များက သတိပေးခဲ့သည်။

လာမည့်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းဖြစ်ပေါ်မည့် ဒီမိုကရေစီပျက်စီးတိုက်စားမှုကို ကာကွယ်ကြရမည်ဟု အင်ဒိုနီးရှားလွှတ်တော်အမတ် Eva Kusuma Sundari က ပြောကြားခဲ့သည်။ ဒီမိုကရေစီနောက်ကြောင်း ပြန်မှဖြစ်စေမည့်ခြိမ်းခြောက်မှုများကို အဓိကထားလျက် အခြားသောလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာစိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ဒီမိုကရေစီအစိုးရများကသာ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မည့် တာဝန်ခံနိုင်မှုနှင့် စစ်မှန်သော ကိုယ်စားပြုမှု လိုအပ်သည်ဟု သူမက ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

အာဆီယံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများကိုထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် မိမိတို့စွမ်းနိုင်သမျှ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စများအားလုံးကိုဒီမိုကရေစီကသာဖြေရှင်းနိုင်ကြောင်းသူမကပြောကြားခဲ့သည်။

အင်ဒိုနီးရှားပြုလုပ်သည့် Town Hall Forum ကိုတက်ရောက်လာသည့် နိုင်ငံပေါင်း (၈) နိုင်ငံမှ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်အမတ်များကအဆိုပါမှတ်ချက်များပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ Town Hall Forum ကို လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ အာဆီယံလွှတ်တော်အမတ်များအဖွဲ့ (APHR) ကကျင်းပခြင်းဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်းတွင် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းအများဆုံးစုဝေးသည့် ၂၀၁၆ အာဆီယံလူထုဖိုရမ်တစ်ရပ်လည်းဖြစ်ပါသည်။

တက်ရောက်လာသူများ၏မေးခွန်းများကိုဖြေကြားလျက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်အရှေ့တောင် အာရှရှိလူ့အခွင့်အရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီအခြေအနေများကိုဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးဒေသတွင်းရှိနိုင်ငံသားများအပေါ် အာဆီယံပေါင်းစည်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် တိုးတက်ဖြစ်ပွားနေသောဒီမိုကရေစီတိုက်စား ပျက်စီးမှုဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကိုလည်းမီးမောင်းထိုးပြခဲ့ကြသည်။

အာဆီယံနိုင်ငံများတွင်ဒီမိုကရေစီရရှိရေးကြိုးပမ်းမှုအားကောင်းသောနိုင်ငံများ၊ အားနည်းသောနိုင်ငံများနှင့် ဒီမိုကရေစီလုံးဝမရှိသောနိုင်ငံများ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးပါဝင်နေပြီး ကမ္ဘာ့ဒီမိုကရေစီအစိုးရကဲ့သို့သော

ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာဆောင်ရွက်ချက်များမှာ အပြောတစ်ထောက်စာသာရှိသော အစိုးရများလည်းရှိသည်ဟု လွှတ်တော်အမတ် Mu Sochua က ပြောကြားခဲ့သည်။

ဒေသအတွင်းရှိအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုများကိုချီးကျူးလျက် ယခုကဲ့သို့အခြေအနေ များတွင် ယင်းတို့၏ပြဿနာများကို ဖော်ဆောင်ဖြေရှင်းနိုင်ရေးမှာ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုန်သွယ်ရေးသမဂ္ဂများအတွက် အခက်အခဲတစ်ခုဖြစ်နေဆဲဖြစ်ကြောင်း သူမကပြောကြားခဲ့သည်။

ထိုင်းနိုင်ငံရှိနိုင်ငံရေးပါတီများမှာတို့၏ပုံမှန်လှုပ်ရှားမှုများကို တားမြစ်ထားခြင်းခံရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် စစ်တပ် ကအာဏာသိမ်းချိန်မှစတင်ကာ လွန်ခဲ့သည့် (၂)နှစ်အတွင်းတွင် ဒီမိုကရေစီရရှိရေးအတွက် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများက ဦးဆောင်ခဲ့ကြရကြောင်း ထိုင်းလွှတ်တော်အမတ်ဟောင်း Rachada Dhanadirek က ထိုင်းနိုင်ငံ၏လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြောကြားခဲ့သည်။

လာအိုနိုင်ငံရှိ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းကိုယ်စားလှယ် (၁) ဦးကလည်း လာအိုနိုင်ငံရှိ အမှီအခိုကင်းသော၊ လွတ်လပ်သော အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ထင်ရှားသော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ Sombath Somphone ပျောက်ကွယ်သွားချိန်မှစတင်ကာ ပိုမိုဆိုးရွားလာခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

လာအိုနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ယခုနှစ်တွင် အာဆီယံအလှည့်ကျ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ ရင်ဆိုင်နေရသောဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများကြောင့် ASEAN Peoples' Forum ကို ယခုနှစ်တွင် လာအိုနိုင်ငံတွင်မကျင်းပရန် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများက ဆုံးဖြတ်ခဲ့ ကြသည်။

အင်ဒိုနီးရှားလွှတ်တော်အမတ် Mercy Barends ကလည်း အာဆီယံဒေသအတွင်း စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအကျိုးရလဒ်များကို ရရှိခံစားနိုင်ရန်အတွက် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏စီးပွားရေးတွင် ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးရန်လိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ အာဆီယံနိုင်ငံများပေါင်းစည်းရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဈေးကွက် အခြေခံသောပေါင်းစည်းရေးကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဆွေးနွေးကြကြောင်း သူမက ပြောကြားခဲ့သည်။

အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရန် Mu Sochua က တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ အာဆီယံဒေသအနေဖြင့် ယခုအခါ ကမ္ဘာ့အဆင့်တွင် သတ္တမအကြီးမားဆုံးဖြစ်သော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်ရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များတွင် ဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမှုမှာလူထုအခြေပြုထားခြင်း မရှိကြောင်းသူမကပြောကြားခဲ့သည်။

အာဆီယံအနေဖြင့် စစ်မှန်သောလူထုအခြေပြုသည့် အသိုက်အဝန်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံရေး စနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်ပြီးသို့မှသာ လူထုအနေဖြင့် ပိုမိုထိရောက်စွာပါဝင်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သူမက ထပ်လောင်းပြောကြားခဲ့သည်။

တက်ရောက်လာသောအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၏မေးခွန်းများကို ပြန်လည်ဖြေကြားရာတွင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အမတ်များသည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကတိကဝတ်များကို ဖော်ဆောင်အသက်သွင်းရာတွင် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်းဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

မိမိတို့အတွက် အရေးကြီးသောအရာမှာ မိမိတို့၏ကြီးကြပ်နိုင်မှုပင်ဖြစ်ကြောင်း ဖိလစ်ပိုင်လွှတ်တော်အမတ် Teddy Baguilat ကပြောကြားခဲ့သည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံတွင် ယင်းအချက်မှာအားနည်းနေပြီး လွှတ်တော်အမတ်များအနေဖြင့် ဥပဒေများကိုကောင်းမွန်စွာအကောင်အထည်ဖော်စေရန်အတွက် ကြီးကြပ်ခြင်းကို အာရုံစိုက်ဆောင်ရွက်ရန်လိုကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။

လွှတ်တော်အမတ်များအနေဖြင့် ပြောဆိုခွင့်မရှိသူများ၏ကိုယ်စားပြုပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးများအတွက် ကိုယ်စားပြုအသံဖြစ်ရန်မှာ တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးစွမ်းအားများကိုလျော့ကျစေကြောင်း၊ အာဆီယံအနေဖြင့် လူထုပဟိုပြုအသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်နိုင်သည်ဟုယုံကြည်သော်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးအလေးအနက်ထားကြိုးစားရန်လိုအပ်ကြောင်း မလေးရှားလွှတ်တော်အမတ် Katshuri Patto ကပြောကြားခဲ့သည်။

Town Hall Meeting သည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အမတ်များနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် တက်ကြွသောရေရှည်ခိုင်မြဲသည့်စကားဆိုင်းတစ်ခုဖြစ်လာရန်မျှော်လင့်ကြောင်း လွှတ်တော်အမတ်များက ဖော်ပြဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

အာဆီယံအနေဖြင့် လူထုပဟိုပြုဖြစ်နိုင်သော်လည်းမိမိတို့အနေဖြင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လွှတ်တော်အမတ်များတွေ့ဆုံနိုင်သော၊ အခြားနိုင်ငံများမှအတွေ့အကြုံများကိုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် မျှဝေသင်ယူနိုင်သောယခုလိုဖိုရမ်များပိုမိုလိုအပ်ကြောင်း ဗီယက်နမ်နိုင်ငံလွှတ်တော်အမတ်ဟောင်း Dr. Nguyen Van Tien ကပြောကြားခဲ့သည်။

စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာအာဆီယံနိုင်ငံများရှိအစိုးရအဖွဲ့များနှင့် ပြည်သူလူထုအကြားကွာဟနေမှုပင်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ယခုလိုဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် နောင်လာမည့်အာဆီယံဆွေးနွေးပွဲတွင် မိမိတို့ဆန္ဒများကိုဆွေးနွေးနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံအတွေးအခေါ်များကိုမျှဝေနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ကြောင်း Mu Sochua က ပြောကြားခဲ့သည်။ မိမိတို့၏မျှော်လင့်ချက်များအတွက် အခွင့်အလမ်းများစွာရှိနေသည်ဟုယုံကြည်နေဆဲဖြစ်ကြောင်း၊ ရုန်းကန်ကြိုးစားရမှုများမှာပိုမိုခက်ခဲလာသည်နှင့်အမျှ လူထုအင်အားမှာလည်းပိုမိုအားကောင်းလာကြောင်းဆက်လက်ပြောကြားခဲ့သည်။

Town Hall Meeting တွင် တီမောလက်စ်တေလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ Aderito Hugo da Costa နှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဒေါက်တာဌေးကြွယ်တို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။ ASEAN Peoples' Forum ကို တီမောလက်စ်တေနိုင်ငံတွင် သြဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့အထိ ဆက်လက်ကျင်းပမည်ဖြစ်သည်။